

Anne Sjögren
anne@rosengrenska.org
<http://weblog.rosengrenska.org>

Problem i sjukvården för gömda

- Osäkerhet i kassan
- Brott mot sekretessen
- Patienter vägras vård
- Patienter får vård men inte fullgod vård
- Patienter får inte vård förrän tillståndet blir akut

GÖMDA I SVERIGE. UTESTÄNGDA FRÅN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Resultat från en studie av Läkare Utan Gränser

<http://www.lakareutangranser.org/mall1.asp?ArtikkelID=1384&UrvKat=11>

Några resultat

82 % av de 102 patienterna har stött på olika typer av hinder när de har sökt vård.

Vanliga hinder:

- rädsla
- svårigheter att betala
- de har nekats vård

Begrepp

Gömd?

Flykting?

Asylsökande?

Papperslös?

Illegal?

Irreguljär?

FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna

- Artikel I.

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter

FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna

- Artikel 14.1.

Envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse.

1951 års flyktingkonvention

en person ”som flytt sitt land i **välgrundad fruktan för förföljelse** på grund av ras, religion, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning, och som befinner sig utanför det land, vari han är medborgare och som på grund av tidigare nämnd fruktan **inte kan eller vill återvända** till det landet...”

Läkarförbundets etiska råd

Läkaren skall i sin gärning ha patientens hälsa som det främsta målet och om möjligt bota, ofta lindra, alltid trösta, följande människokärlekens och hederns bud.

Genèvedeclarationen 1948

”I will maintain the utmost respect for human life from its beginning even under threat and I will not use my medical knowledge contrary to the laws of humanity”

Lissabondeklarationen 1981

”Närhelst lagstiftning, regeringsåtgärder, eller annan administration eller institution förnekar en patient dessa rättigheter, bör läkare vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa eller återupprätta dem.”

FN:s konvention om barnets rättigheter

- Artikel 2 – barns lika värde

”Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra **varje barn inom dess jurisdiktion** de rättigheter som anges i denna konvention **utan åtskillnad av något slag...**”

FN:s konvention om barnets rättigheter

- Artikel 3 – barns bästa

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.”

FN:s konvention om barnets rättigheter

- Artikel 6 – barns rätt till liv och utveckling

”Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.

Konventionsstaterna skall till **det yttersta av sin förmåga** säkerställa barnets överlevnad och utveckling.”

FN:s konvention om barnets rättigheter

- Artikel 12 – barns rätt att bli hörda och påverka sin egen situation

”Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som berör barnet, varvid **barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.**”

FN:s konvention om barnets rättigheter

- Artikel 22 – flyktingbarn

”Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ett barn söker flyktingstatus ... **erhåller lämpligt skydd och humanitärt bistånd vid åtnjutandet av de tillämpliga rättigheter som anges i denna konvention** och i andra internationella instrument rörande mänskliga rättigheter eller humanitär rätt, som nämnda stater tillträtt.”

FN:s konvention om barnets rättigheter

- Artikel 39

”Konventionsstaterna skall vidta **alla lämpliga åtgärder** för att **främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning** av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp; tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning; eller väpnade konflikter. Sådan rehabilitering och sådan återanpassning skall äga rum i en miljö som **befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.**”

Asylsökande barn har rätt till utbildning, förskola och skolbarnomsorg och får hälso- och sjukvård samt tandvård på samma villkor som barn bosatta i Sverige. Även så kallade gömda barn får hälso- och sjukvård samt tandvård.

*Ur "Barn i asylprocessen" från Justitiedep.
Tobias Billström 5 januari 2007*

<http://www.regeringen.se/sb/d/2671/nocache/true>

General Assembly

Distr.
GENERAL

A/HRC/4/28/Add.2
28 February 2007

Original: ENGLISH

HUMAN RIGHTS COUNCIL
Fourth session
Item 2 of the provisional agenda

**IMPLEMENTATION OF GENERAL ASSEMBLY RESOLUTION 60/251
OF 15 MARCH 2006 ENTITLED "HUMAN RIGHTS COUNCIL"**

**Report of the Special Rapporteur on the right of everyone
to the enjoyment of the highest attainable standard of
physical and mental health, Paul Hunt**

Addendum

MISSION TO SWEDEN*

http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/070322/3fe1ef46c61cb395602ae49d6ea27e58/Right%20to%20Health%20rep%20Swe%20Feb%2007.pdf

* The summary of this mission report is being circulated in all official languages. The report itself, contained in the annex to the summary, is being circulated in the language of submission only.

GE.07-11182 (E) 130307

Professor Paul Hunt, FNs specielle rapportör.
Press konferens Stockholm januari 2006

“States are under an obligation to respect the right to health by refraining from denying or limiting equal access for all persons, including ... asylum seekers and illegal immigrants, to preventive, curative and palliative health services”

UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights (2000), General Comment 14, § 34.

UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination (2004), § 36.

Professor **Paul Hunt**, FNs specielle rapportör.
Press konferens Stockholm januari 2006

A fundamental human right, the right to health, is to be enjoyed by all without discrimination. It is especially important for vulnerable individuals and groups. Asylum seekers and undocumented people are among the most vulnerable in Sweden. They are precisely the sort of vulnerable group that international human rights law is designed to protect.

Professor Paul Hunt, FNs specielle rapportör.
Press konferens Stockholm januari 2006

Sweden's present law and practice places health professionals in a very difficult - if not impossible - position. Does a doctor turn away a sick, pregnant, undocumented woman who cannot afford to pay for the medical treatment she - and her unborn baby - needs? If so, what has become of the doctor's professional ethical duty to provide health care to the sick without discrimination?

Professor Paul Hunt, FNs specielle rapportör.
Press konferens Stockholm januari 2006

In all the circumstances, I hope the Government will reconsider its position, with a view to offering all asylum seekers and undocumented individuals the same medical care, on the same basis, as Swedish residents. In this way, the Government will bring itself into conformity with its international human rights obligations.

**PM för Sahlgrenska Universitetssjukhuset
vid akut och annan omedelbart nödvändig vård
för asylsökande och gömda flyktingar**

Sahlgrenska universitetssjukhusets styrelse har den 19 juni 2006 beslutat

- ”att gömda flyktingar och andra patienter utan avtal eller försäkring skall erhålla akut och annan omedelbart nödvändig vård vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset, oavsett betalningsförmåga i ögonblicket
- att befintliga rutiner inom VGR skall följas för registrering av patienter utan uppehållstillstånd
- att hemställa till regionstyrelsen att pröva behovet av regiongemensamma regler och vidtagna åtgärder för att medverka till förändringar i samma riktning på den nationella nivån
- att ge direktören i uppdrag att ombesörja utbildning till berörd personal så att vårdsökande patienter bemöts korrekt och i enlighet med gällande lagstiftning och regler”

**PM för Sahlgrenska Universitetssjukhuset
vid akut och annan omedelbart nödvändig vård
för asylsökande och gömda flyktingar**

- Sjukhuset behandlar alla i behov av akut eller annan omedelbart nödvändig vård.
- Detta gäller även om en patient inte kan betala patientavgift.
- Exempel på vilka som omfattas av beslutet
  - ”gömda” flyktingar oavsett ålder
  - turister
  - andra tillfälliga besökare utan uppehållstillstånd
- När patienter söker sjukhuset och det finns rimlig anledning tro att de har flyktingstatus bör mottagande personal för patienten tydliggöra vikten av att sjukhuset erhåller korrekt information avseende ”asylsökande” resp. ”gömd”.
- Utred således patientens status i detta avseende.
- Vad gäller ”asylsökande” gäller oförändrade rutiner
  - kostnader för vård som inte kan anstå betalas av Migrationsverket enligt avtal mellan UD och Sveriges Kommuner och Landsting
- Kontakta **inte** Migrationsverket om patienten är ”gömd”!
- ”Gömda” patienter skall, som alla patienter, skrivas in i PAX/ELVIS.
- Finns ingen form av identitetshandling skrivs patienten in med det av PAX/ELVIS skapade numret.
- Om patienten uppger sina 6 första siffror (år, månad, dag) fås de 4 sista siffrorna av PAX/ELVIS-systemet.
- Markera: **ej** styrkt identitet.

- Det är viktigt att förklara för patienten att det ID-numret som skapas i PAX/ELVIS endast finns för medicinsk säkerhet inom hälso- och sjukvården och skall tas med vid alla besök på SU.
  - Det är det numret som binder ihop vårdkedjan.
  - Alla barn, oavsett status har samma rättigheter som bofasta barn.
  - Detta gäller även tandvård, BVC och vaccinationer.
  - Dokumentation av vårdepisoden göres i Melior med den identitet som föreligger.
  - Patienten skall själv ha full insikt i identitetsbeteckning ("patientbricka").
  - Sjukhuset avvaktar med att lämna skulder hos ovan berörda till indrivning - tills nya besked kommer från VGR
  - Regler för sekretess och integritet gäller oavkortat för alla som avses i detta dokument, på samma sätt som för asylsökande, individer med uppehållstillstånd eller med svenskt medborgarskap.
  - Detta innebär att sjukhusets medarbetare på direkt fråga från Polismyndigheten har skyldighet att uppge, om en fullt identifierbar person vårdas på sjukhuset för tillfället.
  - När polis ringer – begär för säkerhets skull att få motringa!
  - Sjukhusets medarbetare får ej svara på frågor av allmän karaktär, även om Polismyndigheten är frågeställare.
  - Sjukhusets medarbetare får inte heller meddela information om tidigare vårdtillfällen.
  - Dessa regler kan enbart brytas under vissa förutsättningar i samband med misstanke om att en individ begått brott med minimipåföljd två års fängelse.
  - Innan sådan kontakt övervägs, konferera alltid med Din närmaste chef samt helst också med regionens juridiska enhet.
  - Varje verksamhet ansvarar för att det finns ett system för
  - kontaktväg **till** dessa patienter, som ju oftast saknar en adress - OBS: många har mobiltelefon!
  - för provsvar, kallelse till återbesök med flera liknande behov
  - kontaktväg **från** dessa patienter så att patienten vid behov kan få kontakt med vårdgivaren
-
- **Hälso- och sjukvårdspersonalens uppgift är att ge medicinsk vård och behandling**
  - **Patienternas identitet är för hälso- och sjukvården viktig enbart för att kunna garantera medicinsk säkerhet i vård och behandling genom en god dokumentation**
  - **Kostnaderna för medicinsk vård och behandling kan alltid lösas i efterhand och får aldrig hindra patienten från att få akut och annan omedelbart nödvändig vård**

mera info...

- <http://weblog.rosengrenska.org>
- <http://www.rosengrenska.org/pdfs/SHV.pdf>